

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА VIII • БРОЈ 153. • 25. АВГУСТ 1979.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

ПРВИ КРЕДИТИ ЗА СЕЛО

Иако је скоро формирана, у Будванској основној банци ради се пуном паром — по цио врели летњи дан. Послови под број један су они око комплетирања и подношења захтјева за добијање кредита за објекте страдала од земљотреса, а који су обиљежени црвеном и жутом бојом. У вези с тим, треба истaćи и врло велику активност радних људи Банке у претходној фази: када су они на зборовима грађана у скоро свим мјестима општине били присути, објашњавајући све што су прописи налагали.

До сада, како нас је обавијестио в. д. директора Павле Ивановић, са подручја наше општине поднесено око 650 захтјева за добијање кредита за објекте означене црвеном и жутом бојом, док се захтјеви за објекте означене зеленом бојом, за сада не разматрају. По мјесним заједницама то изгледа о-

неопходно и стога што су то најсигурија мјеста за праву, и посљедњу проверу ових врло значајних докumenta, јер на пример, Мјесна заједница Петровац није одобрила 20 захтјева, Свети Стефан 4, Бечићи око 10 итд.

Павле Ивановић је задовољан досадашњим учинком Банке на комплетирању, подношењу и одобравању кредитних захтјева. Он истиче да се тај учинак гледа и у чињеници што су ових дана дати кредити за сеоско становништво с подручја Буљарице, околних села Петроваца, Светог Стефана, Брајића, Маџића и Побора. То што су становници наших села ти којима су најprije дати кредити заиста треба поздравити, јер су и најугроженији. Носиоци захтјева из ових села могу, по потписивању уговора с Банком, да добију 50% од укупних средстава, а остатак након прибављања решења о санацији односно из градњи објекта. Обавијештени smo, такође, да ће и преостали захтјеви бити брзо решени. Што се тиче захтјева грађана Старог града, они ће се, исто тако сада решавати, односно одобравати, али се средства неће пуштати у течај, тј. неће се мониторити све док се коначно не реши како да се гради и санира Стари град.

Да би се удоволило многим грађанима, који до сада из било којих разлога нијесу могли да предају захтјеве, рок за њихово подношење продужава се од 1. августа до 1. октобра ове године.

Кредити се добијају на рок од 20 година, са 2% камате, а отплиата почиње да тече двије године од дана подизања кредита. Висина кредита за објекте са црвеном бојом износи 35 милиона, а мјесечна рата 156.000 стarih динара, док за објекте са жутом бојом износ кредита је 15 милиона, а мјесечна рата је 80.000 starih динара.

И на kraju наше питање да ли Будванска основна банка има толико представа да може да финансира све до сада пријееле захтјеве за доделу кредита, Павле Ивановић нас је ујвијерио да представа има довољно и да она редовно пристиже.

Бако: Мјесна заједница Петровац — 120, Свети Стефан — 40, Бечићи — 110, Будва II — 150 и Будва I — око 230 захтјева. По себи служба, која, узгряде буди речено, ради и прије и послије подне, досад је обрадила и са своје стране дала „визу“ за око 400 захтјева. Међутим, да би се они темељно прегледали, односно да би у читав овај посао био укључен што већи број радних људи и грађана. Банка је послије свог „филтра“ послала захтјеве свог „мјесног“ заједничкога на увид и разматрање. То је било

НЕУМОРНИ ГРАДИТЕЉ

Дана 13. августа око један час изјутра у Бечићима је преминуо усљед срчаног удара Будислав Шошкић, предсједник Скупштине СР Црне Горе и члан Предсједништва ЦК СР Црне Горе и Предсједништва СР Црне Горе. Тим поводом у Будви је истог дана у 20 часова одржана комеморативна сједница Скупштине, њених органа и руководства друштвено-политичких организација на којој је о животу и раду покојника говорио Предраг Ђулафић, предсједник Скупштине општине. Он је, између остalog, рекао:

БУДИСЛАВ ШОШКИЋ

„Као свуда у Црној Гори, заставе су у нашој општини спуштене на пола копља. Туга за револуционаром и другом осјећа се на сваком кораку — из строја најбољих комуниста испао је вр-

сни прегалац нашег друштвено-политичког живота, који се скоро четири деценије борио и сагоријевао — и, ево, најзад јутрос сагорио — за историјске циљеве Савеза комуниста и радничке класе. Рођен 1925. године у Новом Пазару, Будо Шошкић је са неупних петнаест година избрао пут борбе за нове, пра-видније односе у друштву и до посљедњег откуда свога срца остао вјеран идеалима револуције. Члан Савеза комунистичке омладине Југославије постао је 1940, а члан Комунистичке партије Југославије у децембру 1943. С пушком у руци прошао је борбени пут Шесте црногорске бригаде у којој је био руководилац СКОЈ-а. По завршетку рата Будо је обављао низ веома одговорних дужности — већ у јануару 1946. године постао је члан Покрајинског комитета СКОЈ-а, затим члан Агитпропа Централног комитета КП Црне Горе, члан Секретаријата ЦК Народне омладине Југославије, уредник листова „Побједа“, „Омладина“, „Младост“ и часописа „Пракса“, секретар Идеолошке комисије ЦК КП, члан Секретаријата Централног комитета СК Црне Горе, члан Извршног вijeћa, СР Црне Горе, члан Извршног комитета и Извршног бiroa ЦК СКJ.

Човјек огромног знања и широке културе, друг Будо Шошкић био је изванредан друг и ненадокнадни пријатељ, који је илијерио скромношћу, ненаметљивошћу и

способностима које се ријетко срећају. Он је био један од најистакнутијих црногорских комуниста и руководилаца, један од најуздигнутијих марксиста наше земље. Његови теоретски радови о Савезу комуниста, делегатском систему и самоуправном социјализму представљају значајан научни допринос код нас. Рад је за овог јуна ка социјалистичког рада у правом смислу те ријечи био смисло његовог живота. Хватао се у коштац са задацима изградње социјализма с тајвим ентузијазмом, упорношћу и успјехом, као ријетко. У свакој његовој ријечи осјећала се концентрисаност, смиреност, аналитичност и сврсисходност. Са свега неколико ријечи он је знао да разјасни и најeložnije про блеме. Без претjerivanja се може рећи да је његов животни пут био испуњен више дјелима него данима, да је корачао кроз живот крупним корацима, остављајуши за собом неизbrisiv траг, та ко да његове 54 године живота значе колико и најпунији људски вијек.

Друг Будо Шошкић освајају је ведрилом духа, топлином, присношћу, разумије вањем за свакије тешкоће и муке. Један од најпаметнијих младих Црногорца — како се о њему говорило прије тридесетак година — знао је да се спусти на ниво саго ворника свих узраса и спреме, уважајући скоро свакије мишљење — разумљиво је онда што су га вољели подједнако млади и стари, радници, сељаци и они с највишим научним звањима.

Тешко је овом приликом пробројati дјелокруг интересовања и оцијенити огромни допринос овог изузетног претходника на свим пољима дјелатности — у теорији и практици. Инак, не смијемо да не истакнемо његово ангажовање у својству предсједника Скупштине Црне Горе и предсједника Републичког савјета за отклањање посљедица катастрофалног земљотреса. Он је даноноћно бдио на заједничким обнове и изградње настрадалих села и градова, обилазио их, на лицу мјеста сагледавао право стање — да би у Скупштини наше Републике и у њеним тијелима обезбиједио правовремено доношење најбољих системских решења за пострадало становништво. Са тим циљем друг Будо је требао данас послије подне да обави разговоре с представницима друштвено-политичког живота наше Општине.

Десило се, нажалост, да друг Будо, први пут у свом веома богатом револуционарном раду, не дође на један заказани радни договор.

Нека је слава другу Буду Шошкићу!

Акција солидарности у Канади

„Наше новине“, које излазе у Торонту и једини су напредни лист наших исељеника у Канади, из броја у којем настављају акцију за прикупљање помоћи пострадалима на Црногорском приморју. Иницијативи удружења „Црна Гора“ прикључили су се удружење „Никола Тесла“, Канадско-југословенски радио клуб и Комитет за подизање споменика мајору Вилијему Џонсу. Чланови ове чете пријатији организације одржали су састанак солидарности два дана послије катастрофалног земљотреса — 17. априла.

Акција за помоћ пострадалом подручју добија све нове и нове импулсе и, како је одлучено, трајаће до краја ове године. Захваљујући њој и помоћи локалне штампе, радија и телевизије, вијест о катаstrophi на Црногорском приморју стигла је до сваког грађанина Канаде, који, такође масовно, учествују у овој хуманитарној акцији.

Одбор солидарности у Чикагу организовао је забаву у граду на коју су учествовали пјевачи и музичари бесплатно, а приход са ње намијењен је као помоћ пострадалима. Познати сликари Марија Елизабета Самић и Арса Ивановић дали су по једну слику као прилог фонду солидарности. Сличне акције организоване су у Детроиту, Ванкуверу и Торонту.

ИЗ РАДА САВЕЗА КОМУНИСТА

ОПШТИНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА УТВРДИЛА ЛИСТЕ КАНДИДАТА

На проширеој сједници Општинске конференције СК, којој су, поред чланова, присуствовали и секретари ос новних организација СК, чланови Активе радника — комуниста — непосредних произвођача и свих комисија Општинске конференције, разматран је и усвојен извештај о раду Општинске конференције, њених органа и тијела у периоду од 1975. до 1979. године и утврђена сводна листа кандидата за чланове Општинске конференције и Активе радника комуниста — непосредних произвођача. Такође је размотрена и усвојена информација о стању самоуправних, друштвено-економских и политичких односа у туристичком насељу „ПРАХА“ у Бечећима.

ПРЕДСТОЈЕ НАЈТЕЖИ ЗАДАЦИ

На сједници Општинског комитета СК, одржаној 10. августа, којој су присуствовали и предсједници друштвено-политичких организација и члани нових радне групе Предсједништва ЦК СК Јадранске Горе на челу с **Вуком Вукадиновићем**, секретаром Предсједништва, разматрана је досадашња активност на отклањању послједица катастрофалног земљотреса. Оцијењено је да су Савез комуниста и други друштвени, самоуправни и политички субјекти у основним организацијама удруженог рада и мјесним заједницама дјеловали организовано, координирано и ефикасно, па је захваљујући томе успјешно преbroђена прва фаза. Међутим, такав замах треба наставити и још више интензивирати, јер пред цјелокупном организацијом Савеза комуниста и другим организацијама социјалистичким снагама у општини управо предстоји рјешавање најтежих и најодговорнијих задатака у правцу ефикасног отклањања насталих послједица на дугорочној основи.

Промјене које је проузроковала природна стихија, број и сложеност проблема у свим сферама привредног и друштвеног живота, као и одређене субјективне слабости, које се манифестишу у различитим облицима, намешћу потребу непосредног и континуираног ангажовања Савеза комуниста и свих других политичких, самоуправних и друштвених субјеката на њиховом што бржем превазилажењу. Због тога, Савез комуниста у нашој општини мора у наредном периоду своју идејно-политичку активност, садржај, организацију и метод рада стално унапређивати и усклађивати с новонасталом ситуацијом и потребама даљег развоја политичког система социјалистичког самоуправљања.

У извјештају о четврого-
дишњем раду и уводном из-
лагању Блажа Ивановића,
предсједника Општинске кон-
ференције, посебно је истак-

нуто да су полазну основу укупне идејно-политичке акти вности СК у општини представљали ставови и одлуке X и XI конгреса СКЈ и VI и VII конгреса СК Црне Горе, одредбе Устава, Закона о друженом раду и других закона, чија досљедна примјена обезбеђује да радник заиста буде господар свога рада, односно да радничка класа ЗАИСТА ПОСТАНЕ владајућа економска снага друштва.

ЗНАЧАЈНИ РЕЗУЛТАТИ У РАЗВОЈУ ОПШТИНЕ

У протеклом периоду постигнути су веома значајни резултати у развоју самоуправљања, учвршћивању идејно-политичког и акционог јединства, развоју политичког, а у оквиру њега делегатског система, организационо-кадровској изградњи, реализацији концепције општенародне одбране, безбедности пруштавење самозаштите ид

друштвеним самопомоћима, пролошко-политичком способствовању и марксистичком образовању.

Јединственим дјеловањем свих организованих социјалистичких снага у општини на челу са Савезом комуниста и усмјеравањем активности на рјешавање најзначајнијих задатака постигнути су значајни резултати у материјалном и друштвеном развоју наше општине, чиме су створене претпоставке за још бржи напредак самоуправних односа на основама Устава и Закона о удржавању реда.

Обезбијеђени су услови да радни људи у основним организацијама удруженом рада, самоуправним интересним заједницама и мјесним заједницама буду основни носиоци политике одлучивања. Самоуправно споразумијевање и друштвено договарање у све већој мјери се потврђује као незамјенљиви облик усклађивања заједничких и општих интереса радних људи и њихових самоуправних организација и заједница.

У протеклом периоду био је знатно побољшан друштвено-економски положај радног човека и његова социјална сигурност. Запажени резултати остварени су у об

ласти запошљавања, образовања, здравства и у рјешавању стамбене проблематике.

вено-економских односа у мјесним заједницама, које су се афирмисале као основни носиоци самоуправне активности радних људи и грађана у рјешавању најзначајнијих проблема живота и рада у одређеним срединама, остваривању заједничких интереса и задовољавању заједничких потреба, што је нарочито дошло до изражaja у ново насталој ситуацији послерадне катастроfalног земљотреса.

У угоститељско-туристичкој дјелатности као основној и најважнијој привредној дјелатности општине, остварена је веома динамична стапа раста промета, дохотка и девизног прилива. Знатно је обогаћен садржај и квалитет туристичке понуде као и ниво туристичких услуга. У угоститељским основним организацијама удруженог рада регистровано је у 1978. години, 1.046.750 хотелских нощења (24% домаћих и 76% иностраних туриста), што је за 21% више него у истом периоду претходне године. У истој години остварен је раст туристичког промета за 33%, а дохотка за 46% уз осјетно смањење стопе раста утрошка средстава, што је веома значајан индикатор повећаја економичности пословања.

Катастрофални земљотрес проузроковао је огромна материјална разарања и други штете с далекосежним негативним посљедицама на укупан друштвено-економски развој општине. Теже је поремећен нормалан живот у основним организацијама удржавеног рада, мјесним заједницама и другим самоуправним организацијама и заједницама. Скоро потпуно је уништен највећи дио угоститељско-туристичких капацитета, комунална инфраструктура, стамбени, здравствени, школски и други објекти друштвених дјелатности. Огромни штете претрпио је Староград, као и бројни културни и историјски споменици нашеј крајине. Без посласа је остало око 1000 радника, као и око 1500 оних који су заснивали радни однос на одређено вријеме, у току туристичке сезоне. Тешко су страдала и средства рада у својим грађана, нарочито они који су имали пословне присторије у Старом граду, па све то у огромној мјери смањује достигнути ниво развоја производних снага и постигнуте укупне резултате друштвено-економском развоју општине.

**ИЗБОРНИ САСТАНЦИ Д
15. СЕПТЕМБРА**

Послије успјешно спроведене предизборне активности у основним организацијама СК, Општинска конференција је, на предлог Општинског комитета СК и Комисије за кадровска питања, утврдила сводну листу кандидата за нове чланове Општинске конференције и Актива радничко-комунистичког произвођача, у складу с принципима и критеријумима утврђеним одговарајућим одлукама.

На листи кандидата з
чланове Општинске конференције СК налазе се: Љубиша
Анђућ (ООСК хотел „Београд“), Илија Андровић (Марија
Петровац — Буљарица).

лан Балевић (ОУП-а), Стево Божковић (ПГТ), Ђенапан Бурић (СДК-а), Драгољуб Вучинић и Илија Медиговић (МЗ Петровац), Љубо Васојић (ООУР-а „Бечичка плажа“), Милан Војнич („Зета филм“), Стево Вукотић и Дарко Вуковац (Стари град и Госпин гтна), Јован Вушчуровић (Школски центар), Недељко Дапчевић (Културни центар), Рако Дулетић и Гојко Митровић (МЗ Будва П-је — Предграђе) Милорад Дулетић (Завод за изградњу и уређење општине), Гојко Зениновић („Електродистрибуција“), Нико Рафаиловић и Блажко Ивановић (МЗ Бечини), Гојко Јовичић (Основна школа), Иво Калоштровић („13. мај“ — Бечини), Боривоје Калиновић (Пекара „Топола“) Предраг Ђулафић и Марко Каписода (органи управе СО-е), Жарко Миковић и Бранка Медин (ООСК друштвено-политичких организација општине), Трипко Митровић (ООУР-а „Бечичка плажа“), Милена Марковић (ООУР-а „Јадран“), Красио Марковић и Мирко Станчишић (ООСК Подкошљун), Тодор Митровић (ООУР-а „Свети Стефан“), Љубо Пињатић (ООУР-а „Авале“), Зорка Петровић (ООСК Заједничке службе Комунално-стамбене радне организације), Раде Ратковић (ООУР-а „Уловенска плажа“), Катица Рађеновић (МЗ Свети Стефан), Лука Радовић (ООУР-а „Петровац“ — до маја радионост), Веселин Велетић („Монтенегротурист“ — Заједничке службе), Ђуѓа Чупић (ООУР-а „Могрен“), Александар Чабреновић (Основна школе Петровац), Вајислав Франићевић (Дом здравља) Лазар Шољага (ООУР-а „Палас“ Петровац).

За нове чланове Активи радника комуниста — највећих средњих производаца предложени су: Нада Бонковић (ООСК „Центропром“), Ратко Вушовић (Пекара „Топола“), Саво Вуксановић (ООУР-„Словенска плажа“), Миланко Вукојићић (Авто-моторни државни штво), Момчило Грибић („Модернистички тенегрокомерији“), Андрија Ђаконовић (ООУР-а „Палац Петровац“), Душан Зец (ООУР-а „Авале“), Петар Јелущин („Електродистрибуција Јаја“), Марко Клајн (РВИ „Палас“ Лучице), Божко Куљача (ООУР „Свети Стефан“), Ваљко Каписода (ООУР-а „Вододвод“), Блажко Кузман (ООУР „Комуналне службе“), Кастро Лазовић (ООУР „Јадран“), Бранко Мартиновић (ООУР „Бечићка плажа“), Душан Мартиновић (БИП — палатон Будва), Илија Поповић (ООУР „Могрен“), Бранислав Ристић („Хемпро“ — Буљарица), Видоје Самарџић („Праха“ — Бечићи) и Слободан Ђетковић („Јадрански сајам“).

Изборни састанци за чланове Општинске конференције СК и Актива радника комуниста — непосредних производиоца одржане су у свим основним организацијама до 15. септембра, након чега ће се извршити њихово конституисање.

ПРОМЈЕНЕ У САМОУПРАВНОМ ОРГАНИЗОВАЊУ НАСЕЉА „ПРАХА“ — ПРОТИВУСТАВНЕ

Разматрајући информацију о стању самоуправних, др

штвено-економских и политичких односа у туристичком насељу „Праха“, чланови Општинске конференције су за кључили да су промјене у његовом самоуправном оргаанизовању извршene противно начелима Устава и Закона о удруженом раду. Као што је већ познато, туристи чко насеље „Праха“ било је организовано као основна организација удруженог рада у саставу радне организације „ПУТНИК“ Београд од краја 1973. до почетка 1979. године, када је, због припајања основним организацијама удруженог рада, „Путовања и конгреси“ и „Путник Војводина“, изгубило тај статус и организовано као једи нација удруженог рада. И поред благовременог упозоравања од стране Општинског комитета СК и друштвено-политичких организација наше општине на последице промјене статуса овог насеља и на непостојање потребе, мотива и неопходних услова предвиђених одредбама Закона о удруженом раду, референдум о припајању спроведен је „хитно“, без претходног расправљања и мимо предвиђене самоуправне процедуре. Било је затражено одлагање изјашњавања радника о предложеним промјенама, док се не понуде чврсти докази о настанку услова за те промјене, али су представници „Путника“ одбили тај захтјев и ужурбано спровели планиране промјене, свјесно занемарујући битне околности и непостојање законских услова да се овом насељу укине својство ООУР-а. Због тога је Општински друштвени правоборилац самоуправљања поднио Уставном суду Црне Горе и Основном суду удруженог рада Титоград предлог за испитивање законитости, односно за поништање донесених одлука у вези с промјенама у самоуправном организовању насеља у Бечићима.

Констатовано је да до сада ништа није учињено у вези раније постављеног захтјева „Путнику“ да ово питање попово размотре његови самоуправни органи и радници запослени у насељу у Бечићима, па је закључено да Основна организација СК предузме одговарајуће мјере и обезбиједи разматрање информације у радном колективу насеља, при чему су чланови СК обавезни да се у пуномјери ангажују на до-следном спровођењу утврђених ставова и оцјена. Такође је закључено да Општински комитет пружа одговарајућу помоћ и усмјерава дјеловање Основне организације СК у организовању „Пра-

је СНУ у правитељству „Мрхе“ на самоуправним основама и да стално прати и анализира спровођење закључака и утврђених ставова, а да о свему томе, по потреби, обавјештава Општинску конференцију, ради предузимања одговарајућих мјера, у циљу досљедног спровођења основних принципа и начела садржаних у Уставу и Закону о удруженом раду.

Бране Крговић

Бране . Крговић

Неопходни су нови напори за развој информативне дјелатности у општинама

Друга Ива Врбицу, члана Секретаријата Републичке конференције ССРН Црне Горе, који у том својству ради на пословима информисања, срели смо ових дана у Будви, где је неколико дана био на одмору. Замолили смо га да за читаце „Приморских новина“ одговори на неколико питања, која се односе на услове излажења локалних листова, на нека „гледања“ на оваа гласила и новинаре који раде у њима, као и да изнесе своје мишљење о нашем листу.

Питање: Улога локалне штампе у информисању радних људи и грађана велика је. Ипак, колико знамо, локални листови у нашој Републици излазе у незавидним материјалним условима и без неопходног кадра?

Одговор: У нашем систему информисања улога локалних листова постаје све значајнија. Њихова мрежа и тираж стално се проширују, а све су израженија настојања да ти листови буду стварно у функцији практичних друштвених и политичких акција, захтјева и интереса радних људи и грађана у општини. Но, досадашња искуства, колико год била позитивна, а нарочито нека најновија сазнања, из акције на санирању посљедица земљотреса у општинама на Црногорском приморју, говоре да су нужни већи напори и одлучнији кораци у развоју информативне дјелатности у општинама, прије свега, у развоју локалних листова и радио станица. Широко, правовремено и аутентично информисање радних људи и грађана је битан услов за њихово самоуправљавање и одлучивање, за усмјеравање политичке развоја самоуправних однос у општини, мјесној заједници па и шире.

Тим стално растућим потребама за развој информативне дјелатности могуће је успјешно удовољити уколико су обезбиђени и неопходни материјални, кадровски и технички услови за рад организација које се баве информисањем. Материјални положај не само локалних него и републичких и савезних гласила данас је неповољан и зато се траже рјешења којима ће се обезбиједити њихово стабилније економско дјеловање и развој. Мислим да се уз пуно разумевање, ангажованост и по дришку свих субјеката у општини, а, прије свега, оснивача, материјални и кадровски проблеми локалних листова могу брже и ефикасније рјешавати, с обзиром да су њихови захтјеви у том по гледу скромнији. Једно од могућих рјешења је и доношење самоуправних споразума чији би потписници били сви заинтересовани фактори у општини, укључујући и организације удруженог рада, а којим би се на сигурнији и трајнији начин задовољило питање средстава за развој листова.

Питање: На локалне листове се, не ријетко, гледа с потцјењивањем, а на новинаре који раде у њима као на новинаре другог реда. Речимо, није се до сада десило да Удружење новинара Црне Горе своју награду додијели новинару из неког општинског гласила?

Одговор: Не ради се толико о потцјењивачком односу према локалним листовима и новинарима који раде у њима, већ се прије може говорити о недовољном, и то шири гледано, схватљају значаја и улоге ових гласила, као и о чињеници да су сви они који се баве информативном дјелатношћу више били преокупирани проблемима развоја већих информативних организација, животним и радним условима новинара у њима, па и кад је ријеч о вредновању њиховог рада и доприноса и разним признањима. Такав однос је, нажалост, био изражен и у Удружењу новинара Црне Горе, мада у посљедње вријеме има неких позитивних наговјештаја, кад је ријеч о третману и бризи о новинарима који раде у локалним листовима.

Питање: Сматрате ли да би о проблемима локалне штампе био неопходан шири разговор у Републиција који конференцији Социјалистичког савеза?

Одговор: У Републичкој конференцији ССРН су и до сада, истина више парцијално и у оквиру опште проблематике развоја информативне дјелатности, разматрана нека питања дјеловања и унапређивања локалне штампе. У посљедње вријеме Социјалистички савез је покренуо и неке конкретне акције у вези са организацијом и функционисањем система информисања у општинама пострадалим од земљотреса. Но, комплекснија расправа о томе је, свакако, неопходна, и то не само у Републицији већ и у свим општинским конференцијама ССРН, њиховим секцијама, као и у другим одговарајућим организацијама у општинама. Наиме, потребно је ближе дефинисати задатке и функцију среđstava информисања у општинама, улогу Социјалистичког савеза, који су углавном оснивачи тих листова, и обезбједити неопходне услове за рад и развој тих листова.

Кад је ријеч о листу сигурно да намјеродавнију оцјену о његовом квалитету треба да дају они којима је и намијењен, прије свега раднији људи и грађани у општинама. Било би пожељно и корисно да се повремено организују неки директни, стваралачки контакти читалаца са редакцијом листа, где би они износили своје примједбе и мишљења и објиковани уређивачке политичке листа.

Иво Врбица

ВИЈЕСТИ ИЗ СВЕТОГ СТЕФАНА

ПРВИ У ОПШТИНИ

Ставови да органи мјесних заједница оцијене оправданост сваког појединачног захтјева грађана за додјелу кредита и да ће Банка узимати у поступак само оне случајеве по којима добије позитивну мишљење ових организација, без обзира што је зајмотра тражилац прибавио прописану документацију, писјесу из ненадили одговорна лица у светостефанској Мјесној заједници.

Наиме, Извршни одбор ове Заједнице одмах је, по подношењу захтјева за кредит, приступио свестраној анализа сваког конкретног предмета, и издавао потврде само на основу провјерених доказа. Разматрано је укупно тридесет и два захтјева и

дато позитивно мишљење у двадесет и осам случајева. У четири предмета тражена до кументација није добијена, јер је оцијењено да зајмотра жиоци не испуњавају прописане услове, те да би давањем позитивног мишљења била општећена друштвена заједница, као и интереси грађана, чија је имовина општина катастрофалним земљотресом.

Према томе, захваљујући савјесном и експедитивном раду Извршног одбора и стручне службе ове Мјесне заједнице, грађани са овог подручја, који су још раније добили тражену сагласност, моћи су међу првима у општини да остваре своја права за додјелу кредита.

Изабрана нова руководства

У основним организацијама на подручју светостефанске Мјесне заједнице одржани су партијски изборни састанци, у складу са Програмом изборне активности Општинске конференције Савеза комуниста, и изабрана су нова руководства.

У основној организацији „Мотели Свети Стефан“ за секретара је изабран Ђуро Грачун, а за чланове Секретаријата Јанко Ракочевић, Видо Рајеновић, Видо Балић и Димитрије Милић.

За секретара основне организације у Мјесној заједници изабран је Вељко Митровић, а за чланове Секретаријата Миленко Митровић, Јовица Драговић, Катица Раденовић и Јово Јовановић.

Карактеристично је да су чланови Савеза комуниста и у једној и у другој основној организацији указали повјерење претежно младима. Сложене задаци који их очекују прилика су да то повјерење и оправдају.

Ускоро самопослуга

Дуги пиз година грађане типити проблем снабдијевања најосновнијим прехранбеним артиклима. И оно што је с временом на вријеме било организовано није могло да задовољи најминималније потребе. Због тога су грађани морали да свакодневно одлазе у Будву и излажу се трошковима.

Захтјеве грађана да се у овом насељу изгради самопослуга подржали су надлежни органи Скупштине општине. Одређена је локација и изузето потребно земљиште. Остало је само да се одaberе трговинска организација, која ће — изградњом одговарајућег простора, квалитетом робе и богатим асортиманом — на најбољи начин задовољити потрошаче.

Два су интересента за изградњу ове самопослуге: трговинска основна организа-

ција „Јадран“ из Будве и Агрокомбинат „13. јули“ из Титограда. Обећавају квалитет робе и богат асортиман, па ће надлежни органи имати тешкоћа приликом одлучивања о избору најповољнијег понуђача.

Радни људи и грађани овог насеља, у присуству представника „Јадрана“, изнijeli су своје мишљење. Оцијенили су да је понуда Агрокомбината „13. јули“ повољнија: израдио је пројекат за самопослугу и одабрао извозача радова, те с градњом може отпочети одмах, нуди изградњу самопослуге за сто метара већу од понуде „Јадрана“. „Јадран“ прошле године, када су били актуелни разговори о изградњи самопослуге, није био заинтересован за изградњу оваквог објекта.

Д.

УСКОРО НА БУДВАНСКОЈ РИВИЈЕРИ

ГРАДИЛИШТЕ ДО ГРАДИЛИШТА

Крајем августа Будванска ривијера постаће велико градилиште. Сви радови који ових дана треба да почну — санација оштећених објеката, као и рушење и уклањање оних који нијесу за санацију, све је то повјерено грађевинској оперативи СР Србије.

На подручју Будва — Пожеље — Запад (како урбанисти називају овај дио града) почње изградња друштвених станови високе градње — приземље плус три спрата. То ће бити стамбени блок од 132 стамбене јединице, у ствари друга фаза изградње стамбеног комплекса, јер је прва од 70 станови већ у изградњи. Пројектант је Биро за урбанизам и пројектовање Комунално-стамбеног предузећа, а извођач „Комграп“ из Београда. Припремни радови на овом градилишту су већ обављени — формирано је градилиште и грађевинска оперативија је тута.

Према подацима које смо добили од Мире Орландић, помоћника директора Завода за изградњу Будве, друго веће градилиште је у припреми у насељу Под Дубовицом, где се подиже 80 стамбених јединица такозване ниске густине. То су индивидуалне стамбене зграде — приземље плус спрат. Радове ће изводити Пословна заједница „ЈИНГРАП“ из Београда, која обједињује сва грађевинска предузећа с подручја СР Србије.

У припреми је изградња још двије стамбене зграде од по 20 станови у насељу Под кошљун — Лугови, у непосредној близини зграде солидарности, која је у изградњи. Једна ће имати приземље и два спрата, а друга приземље и три спрата. Извођач је Грађевинско предузеће

„Рад“ из Пријепоља. Рок изградње свих ових објеката је десет мјесеци, односно крајњи рок је 1. јун 1980. године.

Пословна заједница „Јужна градња“ из Ниша почине ових дана изградњу стамбене зграде од 16 станови и насеља од 40 станови у Петровцу, на подручју Радановићи — Маинићи. Мања зграда од 16 станови пројектована је Биро за урбанизам и пројектовање Комунално-стамбеног предузећа, а насеље „Београдпројект“ у оквиру Пословне заједнице „Јинграп“.

То су овогодишњи захвати на плану стамбене изградње. Међутим, ускоро треба да почну радови и на изградњи административног центра у Будви, који ће сачињавати више пословних јединица: Скупштине општине, просторије друштвено-политичких организација, управна зграда „Монтенегротуристика“, зграда СУП-а и пословне просторије Завода за изградњу Будве. Административни центар биће лоциран у близини нове основне школе, а на том подручју градиће се нови дом здравља и друга школска зграда за усмјерено образовање. Пројектант и извођач радова на административном центру је „Енергопројект“ из Београда, а рок завршетка радова је мај 1980. године.

Да поменемо још градилиште које ће ове јесени бити отворено: нову школску зграду у Петровцу коју ће градити „Јужна градња“ из Ниша. Објекат треба да буде предат на употребу до почетка идуће школске године.

— Читаву ову новоградњу пратиће изградња инфраструктуре — путне мреже и прикључака на канализацију, водовода, електричне и ПТТ мреже.

ИСТИЧЕМО

Примјер малог колективи

Ријеч је о Бироу за урбанизам и пројектовање — ООУР која послује у саставу Комунално-стамбеног предузећа у Будви. Тројица архитеката и пет техничара за 45 дана јуна и јула ове године урадили су пројектну документацију за изградњу око 300 станови у Будви и Петровцу, намирењу онима који су у катастрофалном земљотресу остали без крова над главом.

О њиховом изузетном залагању и доприносу у обнови данас се уважило прича на многим скуповима. А у похвалама не треба бити шкрт, јер је у питању прави радни подвиг.

— Радило се, заиста, колико се највише могло, али се труд исплатио — кажем нам Вања Кузњецов, директор ООУР Биро за урбанизам и пројектовање. — Угрожени ће добити кров над главом већ у пролеће идуће године. Радили смо, и буквально, преко цијelog дана — само би скокнули на поплата да бисмо ручали или вечерали.

Треба истаћи да је сав овај посао, чија се вриједност цијени на преко 1,5 милиона динара, завршило осморица људи. Истина, Пројектни биро из Титограда пружио је помоћ у изради инсталација, а и студенти Архитектонског факултета из Београда радили су неколико дана.

— Једнособне, двособне и трособне станове градиће према овим пројектима у Будванском пољу, Подкошљуну и у Петровцу „Комграп“ из Београда, „Рад“ из Пријепоља, „Импрес“ из Београда, „Јужна градња“ из Ниша. Геомеханичко испитивање тла урадио је Завод за испитивање материјала из Никшића, а инвеститор је Самоуправна интересна заједница станови из Будве. Вриједност станови цијени се на око 400 милиона динара.

С. Г.

У октобру се предвиђају први захвати на санацији зграда у друштвеном сектору обожених жутом линијом, као и фасада и кровова објеката који су обожени зеленом линијом.

У току је израда пројектне документације за санацију такозваних жутих и црвених објеката који нијесу пре двиђени за рушење. На овом послу ради група статичара из Београда и неких других центара. На пословима снимања објеката за израду ове документације ради (у оквиру СОРА „Братство — јединство 79“) бригада Архитектонског факултета из Београда.

Убрзане су припреме за почетак радова на санацији хотелског комплекса у Бечићима, који треба да буде ос пособљен за пријем гостију у сезони 1980. Јесенас ће се прићи санацији и свих осталих угоститељских објеката на подручју будванске и петровачке ривијере. Уз то почине и изградња нових хотела у Петровцу, Милочеру и туристичком насељу у Рафаиловићима.

Иначе, наставља се изградња одмаралишних капацитета у Кукачком потоку.

И на крају да поменемо још два крупна захвата, који ће почети ове јесени, а то је санација зграде „Зета филма“ и реновирање „Авале“. Санацију „Зете“ изводиће „Јинграп“, а „Авале“ „Комграп“.

В. Станишић

ИЗ РАДНИХ КОЛЕКТИВА

„Монтенегротурист“, до као тастрофалног земљотреса највећа угоститељско-туристичка организација у нашој земљи, настоји да опет то буде — да врати „изгубљене“ кревете и да и даље привлачи госте из наше земље и из иностранства — како је то годинама чинио. У објектима овог предузећа од Улциња до Тивта ових дана боравило је и до 18.000 гостију, а у току су акције да се повећају капацитети и да гостију догодине буде много више.

Послије катастрофалног земљотреса остало је неоштећено свега око 5.500 кревета у хотелима од Улциња до Тивта. Око 3000 лежаја се може користити док се хотели не санирају, а око 3500 их је заувијек изгубљено.

— Сада је наш најважнији задатак санација жуто обожених хотела — рекли су нам у „Монтенегротуристу“.

— То су објекти организација „Авала — Бечићи“, „Мимоза“ у Тивту, „Корали“ у Сутомору и „Градски хотели“ у Улцињу. Рачунамо да немојмо 3000 кревета обезбиједити до пролеће идуће године, што значи да ће они примити госте наредне туристичке сезоне. Имајемо тада у хотелима 8500—9000 кревета које ћемо понудити домаћим и страним туристима. У тим објектима запослићемо око 1000 радника.

Уговорени су послови за геофизичка испитивања и израду пројекта санације. Они су поверили Институту за испитивање материјала СР Србије, Заводу за испитивање материјала из Никшића и Институту за сеизмичка и

сеизмоловска пројектовања из Скопља. Ускоро ће се знати које ће то радне организације, поред „Енергопројекта“ из Београда, обављати санацију оштећених хотела „Монтенегротуриста“.

До идућег јета уредиће се и оштећени ресторани и подији неки нови, како би туристичка понуда била што комплетнија.

У „Монтенегротуристу“ се веома интензивно ради на једном колосјеку — према се инвестиционо-техничка документација за подизање хотела који је требало да се граде у текућем средњочорном плану.

— Изградићемо седам нових хотела са око 2500 кревета и то у Улцињу, Петровцу, Светом Стефану, Будви, Тивту и Петрињу — каже Миодраг Мировић, генерални директор „Монтенегротуриста“. — За ове објекте већ се испитује терен, ревидирају пројекти и до краја године биће обезбиједена потребна документација да би изградња почела што прије.

„Монтенегротурист“ је за идуће јето иностраним и до мајим агенцијама понудио 8500 мјеста у хотелима, око 15.000 мјеста у аутокамповима и око 20.000 мјеста у собама домаће радиности. Предложене цијене прихваћене су без примједби.

— Сада треба да учинимо нове напоре на пропаганди, како бисмо вратили повјерење гостију — кажу у „Монтенегротуристу“. — Треба да мантовати неистините гласине и казати право стање ствари.

С. Г.

У МЈЕСНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ ПЕТРОВАЦ

Траже најџелисходнија рјешења

— Тренутно смо највише ангажовани на рјешавању одобравања кредита грађанима — изјавио је Драго Мировић, предсједник Мјесне заједнице Петровац. — До сада су кредити одобрени педесеторици грађана. Ријешено је и питање бесповратних средстава. Спорна су само два случаја. Иначе, у нашој Мјесној заједници одвија се жива активност око изrade урбанистичког плана Петровца. Посебно је наглашен приобални појас, јер предлагач предвиђа рушење неколико приватних зграда — од виле Петровића до потока Нерин — ради подизања хотелских објеката. Неопходно је, такође, свестрано сагледати и план старог дијела Петровца, одредити његову намјену и начин санирања тог дијела града. Ово због тога јер има мишљења да би најџелисходнија је било подруштвљавање старог Петровца и читавог обалног дијела о чему ће грађани да се изјасне преко анкетних листића и зборова који треба да услиједе одмах након уvida у предлог плана. На сједници која

је одржана прије неколико дана Савјет Мјесне заједнице стао је на становиште, и то послије доста дуге расправе да стари дио Петровца треба рјешавати кроз друштвено улагање, односно подруштвљавањем тог дијела града.

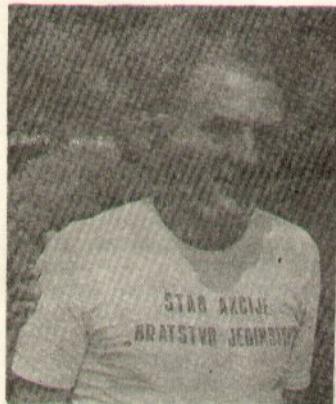
Неопходно било је што хитније прићи уклањању зграда предвиђених за рушење чиме би се поспрјешила и остала рјешења. Постигнут је договор на свим нивоима о почетку изградње 40 станови и стамбене зграде од 16 стамбених јединица. Неопходно је убрзати активност и на том плану. Исто тако, треба рјешавати питање санација других пројеката, како би добар дио оштећеног стамбеног простора био што прије оспособљен да прими станаре до зиме. Међу приоритетним задацима је и питање складишног простора за грађевински и остали материјал у Буљарици, јер сада грађани овог подручја општине морају да иду у Будву или Бар.

В. С.

СОРА „БРАТСТВО-ЈЕДИНСТВО 79“

Школа другарства и пожртвовања

Д прије неколико дана у омладинским насељима дуж Приморја почела је трећа смјена бригадиста. Пијаци, лопате и колица само су два дана мировали. Омладина из свих крајева наше земље дошла је да настави дјело својих претходника — изградњу Црногорског приморја. Повјетили смо Штаб насеља Савезне омладинске радне акције у Буљарици и разговарали с његовим командантом Светозаром Маровићем.

Душан Јевовић

Боско Лагатор

Станко Асановић

Бранка Жижкић

— Так што је почела трећа смјена — рекао нам је он. — Завршетком љета окончава се овогодишња акција... Кроз насеље је прошло неколико хиљада омладинаца и омладинки — била је то велика демонстрација братства и јединства младих свих наших народа и народности.

У првој смјени учествовале су бригаде: „Јосип Броз Тито“ — чинили су је студенти Факултета народне одбране из Београда, затим „Титови нафтаци“ радника „На-

фтагаса“ — из Новог Сада, „Милица Павлић — Ката“ из Вараждина, „Владимир Петровић — Валтер“ из Сарајева, „26. јул“ из Скопља и „Вукица Митровић-Шуња“ из Будве. У првој смјени извршени су радови у вриједности 290 милиона стarih динара. Норма је у насељу остварivana са 267%. Најбољи просјек имали су Budvani — 286%. Само у току једног дана пребачена је норма за 388%. Иначе, бригаде „Јосип Броз Тито“ и „Вукица Митровић — Шуња“ предложене су за највеће признање које додјељује Савезна конференција ССО — плашту „Вељко Влаховић“.

У другој смјени учествовала су бригаде: „Душан Петровић-Шане“, сastavljena од радника у органима федeraције, чија је просјечна ста-рост 41 година. „Мустафа Голубић“ из Столца, „Братство — јединство“ из Београда, саставljena од ученика војне гимназије, „Зејнел Ајдини“ из Косовске Витине, „Братство — јединство“ из Лесковца и „Др Младен Стојановић“ од радника југословенске фармацеутске индустрије.

У другој смјени реализовано је 33.226 норма-часова, а просјечна радна норма на нивоу насеља била је 184%. Вриједност обављених радова износи 490 милиона стarih динара. Иначе, у овој смјени радило се, углавном, на искупу земље, у каналима и рововима — ради поста вљања канализационих цијеви у Budvi, искупу земље и у каналима — за постavljanje kablja na подручју Ка меново — Режевини. Извођени су радови и на хигијенском крчењу шуме Мало Брдо у Петровцу и на искупу земље у каналском рову ради полaganja PTT kablova.

Интересантно је напоменути да је радна бригада „Душан Петровић-Шане“ радила у Auto-moto друштву, Електрорадијуцији, на Јадранском сајму и у Комунално-стамбеном предузећу.

У трећој смјени налазе се бригаде: „Прва конференција КПХ“ из Загреба, „Девета српска ударница“ из Зајечара, „Стевица Јовановић“ из Панчева, „Владимир Мајдер Кујт“ из Сиска, „Едвард Кајр“ из Западног Берлина — ова бригада сastavljena је од дјеце наших радника на при временом раду — и бригада братских градова Велике Плане и Budve, као и студената архитектуре „Миша Јашић“ из Београда.

У овој смјени настоји-мо да приведемо крају радове започете у претходне двије смјене — каже Светозар Маровић — како изузетно залагање свих бригадиста, под изузетно тешким условима, не би било узалудно.

Извођачи радова у трећој смјени схватили су сву озбиљност овог проблема, те ће, уз њихово интензивније ангажовање, током ове смјене сви послови бити приведени kraju, тако да ће у пот-

пуности бити остварен план акције у Budvi.

Основни проблем био је што извођачи нијесу били довољно спремни (нарочито у почетку акције због организационих или материјалних разлога) да прате обим послова који су бригадисти свакодневно премашивали често и за сто посто. Сада, када је, такође, све синхронизовано, акција се при води крају. Стечно искуство послужиће слједеће године.

Док смо разговарали с ко- мандантом Штаба, у канцеларију је ушло и неколико ветерана ове акције. Прво смо запазили Душана Јевовића 52-годишњег акцијаша од прије годину дана пензија.

— Пензију сам зарадио у Републичкој конференцији Савеза социјалистичке омладине. Ја сам тај форум увијек називао ЦК омладине. Еверотовато зато што сам читав радни вијек провео с младима, и сада сам с њима.

Душан је стигао у Budvu десет дана прије почетка акције и остаће до посљедњег спуштања застave.

— Имам, заиста, пуно искуства на овим пословима. Свједок сам великог ентузијазма младих Југославије, или таквог елана, таквог другарства, весеља и поноса ни сам још у животу видио као код бригаде „Вукица Митровић-Шуња“. Незабораван је доживљај њиховог доласка и одласка из логора, чак и оног дана када су остварили норму 388%, када су били, такође, пали с ногу.

Међу ветеранима акције можемо сврстати и Станка Асановића, референта за информисање и спорт, који је од 15. априла под униформом, најprije у војnoj као припадник терitorijalne одbrane a затim u бригадirskoj. Учествовао је на истовару робе, која је пристизала као прва помоћ, и 200 тона цемента, који је истоварен за сат и по, затим на uređenju кампа Jaz. Од тада је непrekidno u Буљariji.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— Поносан сам што сам био међу 27 омладинацima u бригади „Вукица Митровић — Шуња“, који су пребацили норму за 388%. Тога дана ископали смо 220 метара ka нала на прописној дубини — каже Асановић.

— П

ТЕМА ДАНА Стари град

Када ће се приступити обнови и санацији старе Будве — тог значајног културно-историјског споменика који не припада само нама — и како ће се ти радови изводити — тема је свакодневних разговора у Скупштини општине, њеним стручним службама и међу грађанима. То је и разумљиво када се зна да је упитању јединствено урбано језгро и да становници Будве — њих око 900 на броју — већ пети мјесец живе ван градских зидина и да је јесен на прагу.

Иако тешка срца, грађани су се помирили с тим да ће још прилично дugo живјети ван својих домаова — жељели би, међутим, да знају колико ће трајати то „дugo“ — али страхују (усталом, с пуним правом) да ли ће већ руинирани зидови одсјети јесенњим кишама и морским таласима, да ли невијеме неће докрајчити оно што је започео земљотрес.

Свима је јасно да једном таквом задатку, као што је обнова и санација Старог града, треба да претходи студиозно урађен програм, али се прије него што он буде готов — прије него се и почне радити на њему — могло приступити расчишћавању рушевина. Није, исто тако, спорно ни то да треба што прије обезбиједити град од даљег пропадања. Зашто до сада готово писците није учијено у том правцу и на кога се чека није нам јасно. Највијероватније је да су коначна — средства, али, додали бисмо, и ријешеност да се већ крене с мртве тачке.

Очигледно је да су у овом тренутку најважнији прецини пројекти заштите бедема, стамбених зграда и културно-историјских споменика, посебно оних најврједнијих и најујгоженијих, које је море већ подложило и постоји опасност да их — прогута. О томе је било ријечи и на недавном састанку представника Скупштине општине, Завода за заштиту споменика културе и еминентних стручњака са загрејачког Свеучилишта. Том приликом речено је да Заводу за заштиту споменика недостају архитекти, археолози, препаратори и историчари умјетности, да Завод нема просторија за рад и смјештај покретног споменичког фонда. Тренутно, за најнеопходније послове, недостаје и близу десет милиона динара.

Према мишљењу професора Јосипа Јеловца и Флешника, обнова Старог града подразумијева ангажовање свих расположивих снага, у првом реду заједнице, а и појединача. Иако ће тај задатак бити на дневном реду низ година, то не значи да се већ сада не може почети са оним без чега се ни сјутра, нити преоксјутра, нијша не може чинити — са геолошким и сеизмичким испитивањем терена, расчишћавањем рушевина и рјешавањем имовинско-правних односа.

КУРЗИВОМ

МЕНАЏЕР И СОЛИДАРНОСТ

Прије кратког времена су наш познати интерпретатор забавних мелодија Боба Стевановић и виртуоз на кларинету Божидар-Боки Милошевић одржали веома успјешан концерт у насељу СОРА „Братство-јединство 79“. Међутим, то је ријеце у Будви није било тако. У згради Основне школе, јединој простији у граду где се сада могу одржавати јавне приредбе, требало је да гостују Стефановић — Милошевић и Биљана Петровић. Великим плаќатима неколико дана раније најављен је концерт и продато 120 улазница — с обзиром да је цијена била 50 динара, то и није мало.

И када је концерт требало да почне, представник Удружења естрадних умјетника из Титограда једноставно није дозволио да се приредба одржи! Разлог: није продато довољно улазница! Умјетници су захтијевали да је то њихов дуг публици, али је представник Удружења остао неумољив. Гледаоци су се,

разочарани, вратили кућама.

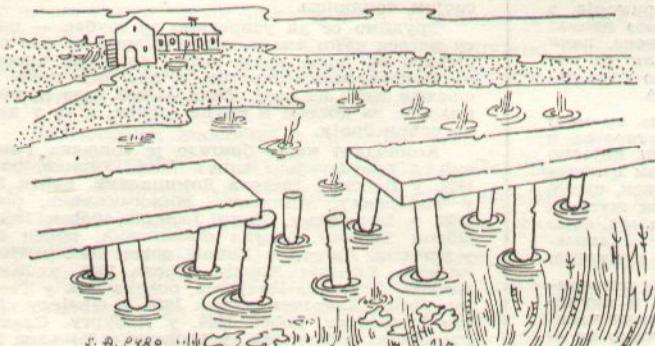
Да кажемо још и то да је концерт био најављен као приредба у знак солидарности.

Г.

РЕГИОНАЛНИ ЗАВОД?

Црногорско приморје ће, највијероватније, добити регионални завод за заштиту споменика културе. Предлог Са моуправне интересне заједнице културе Херцег-Новог и Котора подржали су и културни радници Будве.

У катастрофалном земљотресу од 15. априла и другом од 24. маја страдали су многи културно-историјски споменици, а највише Котор и Будва, затим Улцињ, Бар и Херцег-Нови. Предстоји огроман посао на обнови и ревитализацији бројних покретних и непокретних споменика културе, па би будући регионални завод имао пуне руке после.

УЗ 30-ГОДИШЊИЦУ ЦРНОГОРСКОГ ФИЛМА

ПОЧЕТАК И РАЗВОЈ ФИЛМСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Aメリчки синеаст Чарлс Херберт режираје је за компанију „Фокс“ читав низ филмова о Црној Гори — њеним природним лепотама, обичајима, ношњим, архитектури, занатима и домаћој радиности.

Године 1930. — на иницијативу загребачког друштва „Сљеме“ — Бранислав Гушић, Карло Карапек и Маријан Гушић снимили су на 2600 метара траке филм о Дурмитору и његовој околини. Музичка пратња била је синхронизована на петнаест грамофонских плоча. Двије године касније, половином 1932, произведен је у њемачко-југословенској продукцији „Љубавни и авантуристички филм из црногорских планина“ „Фантом Дурмитора“ у коме је једну од главних улога тумачила Ита Рина.

Талентовани филмски аматер Узборн иначе енглески контраадмирал, први је 1932. године тонски снимио у Цетињу црногорске сватовске обичаје, народне игре с пјевањем, гуслањем и нарицањем. Годину дана касније (1933) берлинско предузеће УФА снимило је у Црној Гори, такође тонски, игре и пјесме, а затим и неколико краћих документараца о Боки Которској, Његушићи, Цетињу и Скадарском језеру.

Пољски продуцент Гульавицки снимио је 1934. године на Црногорском приморју и у Цетињу неколико сцена за играни филм „Дјевојка у бјекству“ у коме су учествовали Жапчински, Знич и Алма Кар, најпознатији пољски глумци оног времена. Исте те године берлинско предузеће „Босер филм“ вршило је у околини Дурмитора пробна снимања за филмове „Смрт Смаилаге Ченгића“ и „Хасанагиница“.

Послије другог светског рата, тек 1949. године, приступило се организованом развијању и унапређивању филмске индустрије у Црној Гори. Управо, како неко рече, тада се у том правцу пошло од коте нула. Јер, не само да у овој Републици није био до тада снимљен ни један филм већ су и читава подргача у њој била без биоскопа.

Мало је данас оних који и имена знају пионирима послијератног црногорског филма који почиње са екранизацијом два значајна догађаја — Основачким конгресом комунистичке партије Црне Горе и прославом 250-годишњице поморских веза Боке Которске и Русије. Нешто касније, у марта 1949. године, основано је производно предузеће за снимање филмова „Љовћен филм“, које је прошло кроз низ организационих и других промјена врло важних за његов опстанак и развој: 1955. године се преселило из Херцег-Новог у Будву, где је, с обзиром на положај и друге погодности, постало познато у филмском свијету од Рима и Холивуда до Прага, Берлина, Будимпеште, Париза, Рангуна и Пекинга и где се, додајмо и то, угасило.

Пошто је већ у првим годинама свог постојања изишао из анонимности, „Љовћен филм“ је дуго времена биљежио значајне успјехе на путу своје афирмације. Поред основне дјелатности — производње, ово предузеће започело је с прометом филмова, чиме су 1. августа 1956. године ударени темељи за оснивање специјализованог предузећа ове врсте — „Зета филма“. Такође самоиницијативно, приступило је развијању техничке базе, која је, са атељеом, пројекционом салом и низом радионица, била,

као „Медитеран филм“, једина услужна филмска база на Јадрану.

Највећи и најважнији успјех „Љовћен филма“ била је његова културно-просвјетна, умјетничка и пропагандна улога у земљи и иностранству. Сниматељи овог предузећа „записали су“ на неколико десетина хиљада метара целулOIDне траке све важније моменте из наше привредног, културног и политичког живота и за потомство сачували најљепшије странице црногорске историје. Не само у нашој земљи, него и у иностранству, запажени су филмови о крајевима који фасцинирају контрастима мора и камена („Камен и море“ — сценарио и режија Вељка Булајића, камера Владете Лукића), о богатим музејима, ренесансним споменицима и о јединственој задужбини до тада готово непознатог уметника „Дјело Трипа Кокољића“ — режија Веља Стојановића, камера Владете Лукића и музика Крешимира Бајановића), о лепотама, вриједностима и бијелим једрима Републике („Мртви град“ — сценарио Ратка Ђуровића, режија Веља Стојановића, камера Стева Лепетића и музика Крешимира Бајановића)... Нијеми свједоци сирове и славне црногорске прошlosti — тврђаве, „бебели“ и прогласи насиљника — послужили су за компоновање „Наших тамновања“ (сценарио Ратка Ђуровића, режија Веља Стојановића, камера Владете Лукића и музика Крешимира Бајановића), од земљи у којој је трајао вјечити устанак и о чији су крши кршили зубе многи завојевачи, насиљници и окупатори. Та иста тема послужила је двадесетак година касније Ратку Ђуровићу — сценаристи и Вељку Булајићу — режисеру за снимање кратко-метражног филма „Најезде и отпори“.

На филмској траци одсликана је страва казамата на острву Мамули („Пјесма о јуњу“ — идеја и режија Веље Стојановића, камера Владете Лукића и музика Крешимира Бајановића), а тој идеји вратиће се режисер Стојановић заједно са сценаристом Ратком Ђуровићем и снимити запажену ратну драму „Кампо Мамула“. Снимљене су дивне плаџе изнад којих се уздижу хриди и урвице, приморски градови са балконима, гробовима и консолама, каме не пустинje, каскадасто поређане вртаче, сребранасте крошице хиљадугодишњих ма-слина о чији су чворове вјешали своје луке Цезарови легионари. Неоспорна је културно-просвјетна, властитна и пропагандна улога документарних филмова о Његошу, „Бар“, „Уткани токови“, „Од Будве до Улица“, „Putem напретка“, „Шта то шуми Сутјеска“, „Поздрав Титу“, „Тринаести јули“, „Да не буде касно“, „Језеро“... Није без културно-историјског значаја ни филмски архив који као највијерији докуменат представља драгоцен материјал, пошто филм, као умјетничко средство, боље и убедљивије доноси нашу стварност него што је могу одразити фотографија или штампа.

(Крај у наредном броју)

М. Лалић

20.000 КЊИГА — МРТВИ КАПИТАЛ

Прошло је четири мјесеца како је катастрофални земљотрес прекинуо устаљени начин живљења становника Будве. Објекти од виталног интереса порушени су или су толико оштећени да је прекинут рад у њима. Судбину њихових дијели и Библиотека, која у Будви, чија су врата од петнаестог априла затворена. Радници Библиотеке очекују да ће се у склопу привремене најшеше наћи неко и за смјештај библиотеке.

Будванска библиотека била је „подстанар“ у згради „Зета филма“, па ријешења за трајни смјештај неће бити до санације постојећег об-

јекта. Књиге су остале у полу порушеној згради, а немамо ни најнужнијег простира да их у пакетима негдје преселимо, а да не говоримо о простору за наставак рада. Културни центар, у чијем је саставу и Библиотека, ради у канцеларији од дванаест квадрата у згради Основне школе. Ученици, родитељи и одрасли читаоци распуштјују се кад ће се почети с радом. Око 20.000 књига не могу да стигну до читалаца, а прије им опасност од влаге и прашине.

Око 750 ученика Основне школе и око 200 ученика Школског центра у Будви,

са почетком нове школске године, очекује помоћ у савлађивању наставе у литератури затвореној у оштећеној библиотеци. Радници Библиотеке, наставници, баџи и стални читаоци траже помоћ у рјешавању основног простора за смјештај књига и минималне услове за почетак рада. Завршетак санације зграде „Зета филма“ очекује се тек у другој половини идуће године. Библиотека би до тада морала бити затворена, а ученици и грађани били би лишени њене драгоцене помоћи.

Б. Лијешевић

ЗА МЛАДЕЋЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СВЕТУ

ВЕЛИКАНИ СВЈЕТСКЕ УМЈЕТНОСТИ

Неупоредиви Микеланђело Буонароти

Пјесник, архитекта, скулптор и сликар, Микеланђело Буонароти, рођен је 1475. године у околини Фиренце у вријеме ренесансне. Један од оснивача маркизма, Фридрих Енгелс, каже о том времену и људима:

„Био је то највећи прогресивни покрет што га је човјечанство дотад доживјело, лоба које је захтијевало цинове и рађало цинове, цинове по моћи мишљења, по страшности и карактеру, по многостраности и ученостима. Људи који су засновали модерну

СОНЕТ I

КАКО ЛИ МОЖЕТО, ГОСПО, ДА БУДЕ
ДА СЛИКА У ТВРДОМ КАМУ ИЗВЕДЕНА
ТРАЈЕ ДУЖЕ ОД СТВАРАЧА ЊЕНА,
КОГ ВРИЈЕМЕ ПРЕТВОРИ У ЗЕМЉАНЕ
ГРУДЕ

МАЊИ ЕСТЬ СТВАРАЧ ОД СВОЈЕГА ДЈЕЛА,
ПА ТАКО И УМЈЕТНОСТ НАД ПРИРОДОМ
ВЛАДА,
ИСКУСИО ТО САМ СРЕД КИПАРСКОГ
РАДА.
ЛИЈЕП КИП ДОДИРНУТ САМРТ НИЈЕ
СМЈЕЛА

МОГУ, ДАЛКЕ, ЖИВОТ ТИСУВЉЕТИН
ДАТИ
И ВАМА И СЕБИ У ВОЈИ ИЛ КАМУ,
ДА БИ ЉУДИ МОГЛИ ДУГО ПОСЛЕ ЗНАТИ
— УНИЈЕТ ЗА ТО ЈА ТУ САВ НАПОР И
ТРУД —
КАКО ЈА РУЖАН ЉУВЉАХ ЛИЈЕПУ ДАМУ
И КАКО ТО НИЈЕ БИО ПОТХВАТ ЛУД.

СОНЕТ II

УМЈЕТНИК ВРСНИ НЕМА НЕКЕ МИСЛИ
А ДА У МРАМОРУ ОНА ВЕЋ НЕ СПАВА,
И РУКА ТАДА ЦИЉ ПОСТИЗАВА,
КАД СЕ ПОКОРАВА ЊЕГОВОЈ ЗАМИСЛИ.

ЗЛО ОД КОГА ВЛЕЖИМ, ДОБРО КОМ СЕ
НАДАМ,
БОЖАНСКА ГОСПО, У ТЕВИ СЕ СКРИВА,
УМЈЕТНОСТ СУПРОТНА МОЈОЈ ЖЕЉИ
БИВА,
УГРОЖАВА СМРТ МЕ И ЗБОГ ТОГА
СТРАДАМ
ЉУВЉАВ, ДАКЛЕ, НИЈЕ, КАО НИ ЉЕПОТА,
СУДБА, ПРЕЗИР, СРЕЋА КОЈУ УДЕС ГРАБИ
МОМЕ ЗЛУ КРИВА, НЕВОЉА МЕ МОТА,

АКО ТВОЈЕ СРЦЕ, ШТО ЈЕ ДИВАН ВРТ,
СМРТ И МИЛОСТ НОСИ, А МОЈ ТАЛЕНТ
СЛАВИ,
ИЗ ЊЕГ ГОРЕЋ, НЕ ЗНА НЕГ ИЗВУЋИ
СМРТ.

СОНЕТ III

СВИЈЕТУ И МОМ ОКУ КАД ЈЕ УСУД УЗЕ,
ЊУ УЗРОЧНИЦУ ТОЛИКИХ МИ РАНА,
ПРИРОДА, КОЈОЈ КО УКРАС ВИ ДАНА,
ЗАСТИДИ СЕ, МНОГОМ ПОТЕКОШЕ СУЗЕ.

АЛИ, НЕКА СМРТ СЕ НЕ ХВАЛИ, ЈЕР
КЛЕТЕ
ИАКО ЈОЈ РУКЕ СУНЦЕ СУНЦА СКРИШЕ,
ПОВЈЕДИ ЈЕ ЉУВЉАВ; ОНО КОД НАС
ДИШЕ.
А БОРАВИ У НЕВУ УЗ СВЕТЕ.

СМРТ ЈЕ ВЈЕРОВАЛА, ПАКОСНА И
СЛИЈЕПА,
ДА ЈЕ ЊЕНУ СВЈЕТЛУ ПОМРАЧИТ
ВРЛИНУ,
И ДА ЈЕ ЈОЈ ДУША БИТИ МАЊЕ ЛИЈЕПА.
АЛ НЕ ЗВИ СЕ ТАКО, ЈЕР ЈЕ ОНА ЖИВА,
ЖИВЉА НО ДОК ЈЕ УЗДАХА ДОЛИНУ
ГЛЕДАЛА, А САДА И НЕВО УЖИВА.

владавину буржоазије били су све прије не го грађански ограничени. Напротив, били су више или мање надахнути пустоловним карактером тога доба. Једва да је тада живио иједан значајан човјек, а да није пропутовао далеке земље, да није говорио четири-пет језика, да није био стварац у неколико стваралачких области. Леонардо да Винчи није био само велики сликар него и велики математичар, механичар и инжењер, коме најразличитије грane физике имају да захваље за важна открића; Албрехт Дирер био је сликар, вајар, гравер и архитект; Макијавели је био државник, историчар, пјесник, а у исти мах и први помена вриједни војни писац новијег доба... Хероји онога доба још нијесу били пороб-

љени подјелом рада, чије негативно дејство често примјењујемо на њиховим далјким потомцима у виду настале скучености и једностранице.

Микеланђелова преокупација је човјек. Али, не онај гипки, нестални човјек који се сусреће у свакодневном животу, но човјек каквим га он види — натмурени див, рјечитих покрета, немирних извијених мишића, тако силно напрегнут тих да превазилазе границе могућег. Али, Микеланђело у људском тијелу не види само облике него и активну снагу, израз живота, драматичну интензивност мисли и осјећања. То долази до изражавања и у његовим најчувенијим скулптурама — Давиду и Мојсију, то одражава и Страшни суд у Сикстинској капели.

Иако је себје осјећао и називао искључиво скулптором, што свједоче писма из времена када је сликао таваницу Сикстинске капеле и потписивао их: „Микеланђело вајар“, Микеланђело је и ренесансни пјесник. Написао је знатан број сонета и мадригала, изражавајући своју мисаоност и страст.

Умро је 1564. године.

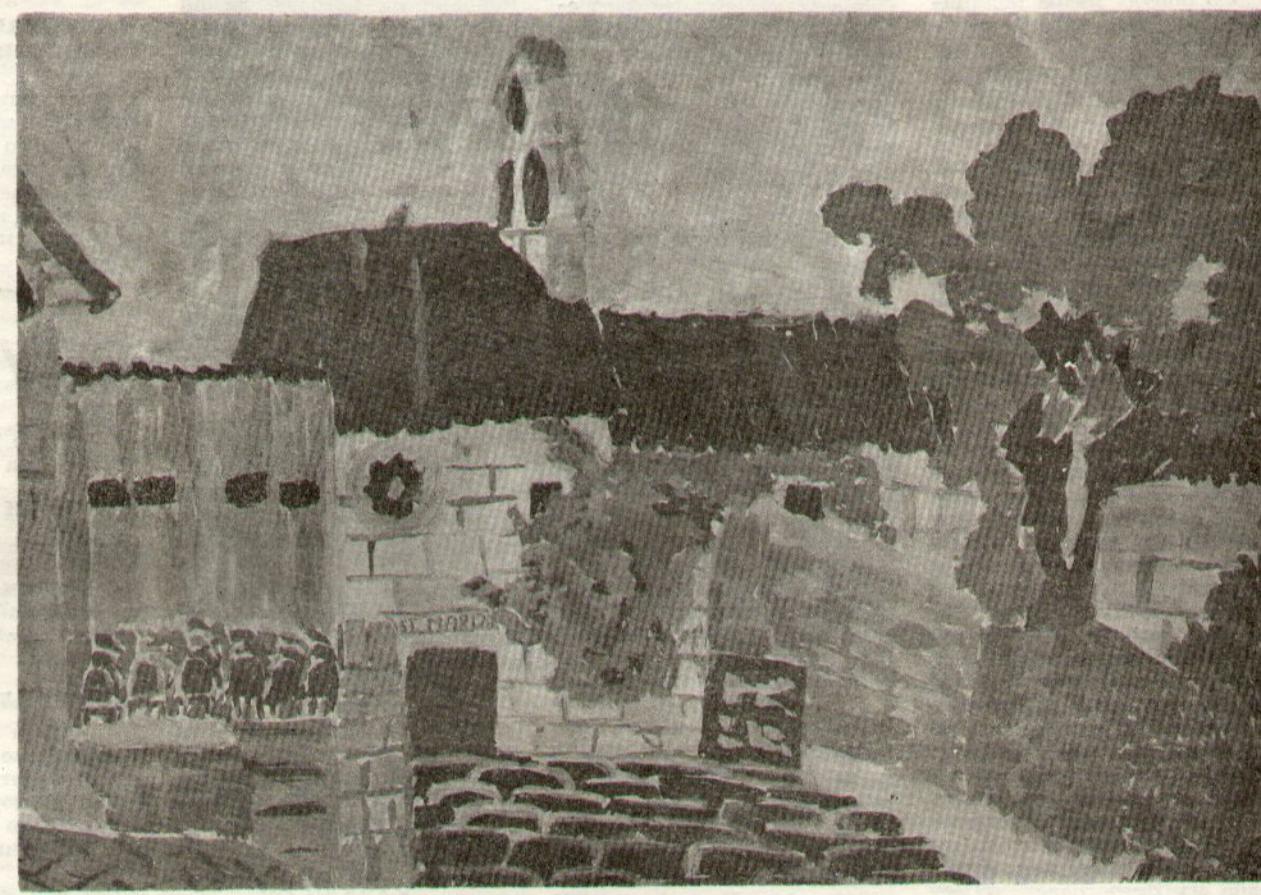
ПРОЧИТАЛИ СМО ЗА ВАС

Његово име је : данас

Чиљанка Габријела Мистрал, добитник Нобелове награде за књижевност, изјавила је поводом Међународне године дјетета:

„Криви смо за многе заблуде и грешке, али је највећи наш злочин запуштање дјете, занемаривање извора живота. Многе ствари које су нам потребне мора да чекају. Дијете не може. Управо сада је вријеме када се формирају кости, ствара крв и развијају чула. Њему, дјетету, не смијемо рећи: сутра. Његово име је: данас.“

Док се прочитају горње педесет и двије ријечи — израчунали су статистичари, — у земљама у развоју роди се дванаесторо дјете — сваке секунде двоје. Од њихових — какву прогнозери — двоје умријети већ у првој години живота, а још двоје у каснијим годинама дјетињства. Шесторо дјете никад неће поћи у школу и биће осуђена на тешки физички рад и вегетирање на најнижој љествици сиромаштва. Свега двоје од дванаесторо дјете рођено за шест секунди, колико је потребно да се прочита запис пјесника Мистрал, израђен у два млада човјека спремна за живот, рад и прегрим људске среће. А свако од њих доинјело је на свијет нове велике потенцијале да од живота направи срећу.

Маја Колјанић: Мотив из Старог града

МАЛИ ЛЕКСИКОН

Класе су велике групе људи које се разликују по положају у одређеном систему друштвене производње, по свом односу према средствима за производњу, па својој улоги у друштвеној организацији рада, па отуд и по томе колико и на који начин добијају за свој рад.

Захваљујући томе што класе имају различити положај у области производње у друштвеном, политичком и културном животу одређене земље, једна од њихових може

да присваја рад друге.

То би једноставно био одговор на питање шта су класе које је је дао Лењин. Ова дефиниција даје најпотпуније и досад најобухватније одређење класа.

Лењин је на тај начин објаснио не само зашто се друштво дијели на двије основне класе — присвајаче и оне од којих се присваја —

ШТА СУ КЛАСЕ?

већ и разлике које постоје и које изражавају њихов међусобни однос. Тиме је оно довршило и заокружило учење класама које су започели Маркс и Енгелс. Они, наиме, нијесу оставили неко јединствено објашњење о томе шта су класе, али из цјелине њиховог учења произлазе основне поставке о научној теорији класне борбе и значају класних односа за развој друштва.

Маркс и Енгелс су утврдили постојање разлика у начину живота, интересима и образовању класа. А за разлике су рекли да произлазе из економских услова егзистенције.

Разрађујући њихово учење и користећи се искustвима Октобарске револуције, Лењин је употребио учење о класама. Он је истакао да је главно обиљежје класа њихово место у друштвеној производњи. То значи да једна класа може бити сопственик средстава производње, а друга производњача на тим средставима. Тиме је откривен „камен темељац“ око кога се врши подјела друштва или и указано на пут за укидање те подјеле.

— Укинути класе — то значи поставити све грађане у једнак однос према средствима за производњу читавог друштва, то значи да сви грађани имају једнаки доступ ка раду на друштвеним средствима производње, на друштвеној земљи, у друштвеним фабрикама и та ко даље — написао је Лењин.

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

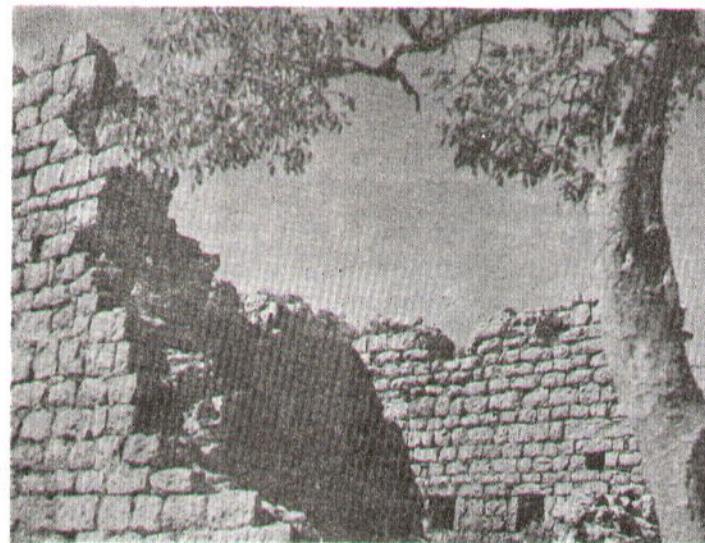
У Манастиру Стјевићи ма, који је око једног стотине година био политички и културни центар Црне Горе и друга резиденција црногорских владика Саве, Вајсиле и Петра I, живио је и радио Франческо Долчи де Висковић, образован Дубровчанин, поријеклом из Херцеговине. Као искреног рођељуба, овог католичког свештеника очарала је личност Петра I и он је у октобру 1784. године прихватио позив да му буде секретар и да своју судбину веже за православног владику. Те исте године он је са Петром I отпетовао у Русију, где су владику црногорског оптузили као варалицу и крадљивица црквених добара, а њега као аустријског шпијуна. Постоји да Петра I прогнали из Петрограда, не дајући му, даљу и ноћу, ни часа почнути, гоће га преко Полоцка и Плочина „као Христа од Ирода до Пилата“, Долчија су позвали у полицију и упитали га како се и зашто нашао у туђој земљи. „До сада сам мислио да није туђа!“ — одговорио је опет, а затим одбио понуду шефа полиције да за двије хиљаде рубаља и службу у Петрограду оптужи Петра I, па је наред ног дана и он протјеран из Русије.

ОПТУЖБЕ И ЗАВЈЕРЕ

Двадесет следећих година Долчи је провео у Црној Гори, углавном у Стјевићима, водећи Владичину претписку и учествујући у свим важнијим разговорима с аустријским, француским и руским емисарима. Сазнавши о Владичиним контактима с Феликом де ла Прадом, и у страху да Французи не дођу до 20.000 храбрих војника — Црногорца, на царском двору у Петрограду скована је завјера против Петра I. Цар Александар је по грофу Марку Ивелићу и архимандриту Стефану Вучетићу, који су требали да буду извршио унапријед изречене осуде, послао налог за хашшење владику црногорског и његовој довођењу пред суд у Петрограду. Како ни та завјера није успјела, руски конзуљ у Котору, Александар Мазуревски, добио је задатак од свог двора да докаже како оптуже из Петрограда нијесу биле неосноване. Да би задао Петру I тежак удар, Мазуревски је почeo да плете мрежу и спрема ончју за Долчија, настојећи да га прикаже као издајника и убаченог француског шпијуна, који је иза Владичиних леђа радио против интереса Црне Горе.

Петар I је знао да је Долчи, као странац и као католички свештеник, и раније био оптуживан: 1785. годину дана по његовом доласку у Црну Гору, руска полиција прогласила га је за аустријског човјека, а неколико година касније бечки ћесар наредио је да се опату забрани одлазак у Црну Гору, наводно због тога што је руски агент. Затим су генерал и гроф Марко Ивелић и архијандрит Стефан Вучетић, не суђени господар и владика Црне Горе, тражили од црногорских главара да се Долчији противера, што су они одлучно одбили. Одговарајући Мазуревском да су оптуже

Злочин у Стјевићима

Рушевине манастира — некада највеће зграде у Црној Гори

против његовог секретара и овог пута неосноване, Петар I је изјавио да, ако се по свршеном исљеђењу нађе ма кве Долчијеве кривице, он је прима на себе, а опат, „ако буде умијешан у какве по двале према Црној Гори, не ће бити трпљен ниједан час“. Но, не могавши да се супротстави сталним захтјевима и ултиматумима Мазуревског да се Долчија стави на оптужничку клупу, Владика је, најзад пристао да његовом секретару суди црногорски суд.

ОСУДА УНАПРИЈЕД ИЗРЕЧЕНА

„Правитељство Суда црногорског и брдског“ заказало

је суђење опату Долчију за почетак октобра 1804. године. Главни тужилац, који је све конде процеса држао у својим рукама био је Мазуревски. Постоји да он одбио да дође на Цетиње, изговарајући се болешћу, суђење је за казано ближе Котору, у Стјевићима. Водећи са својим помоћницима истрагу, да би што више понизио Владику, конзуљ је затражио да Петар I изврши претрес ћелије свог секретара, што је овај одбио. Прегледали су сва опата писма, књиге и личне ствари, а када су у његовој одјећи нашли француски пасош, то је био довољан доказ Долчијевог издајства! Оковали су га, немилосрдно

батинали и мучили. Чак је у записнику забиљежено да је уздаран „шибикама“, а као до каз његове издаје користили су подatak да је „остао мученик“ и да није хтио ништа призвати ни под батинама ни „од добре воље“.

Суђење је заказано за 17. октобар. Од 18 судија многи су нашли изговор да не дођу у Стјевиће, па је у раду суда учествовало десетак избраних главара и 40 неписмених сељака из четири црногорске нахије. Долчија је оптужен због посједовања француског пасоша, преписке с француским властима, пјесама које посветио Наполеону и принцу Карлу, а најтежки и најчуднији дио оптужбе је гласио: „Нашло се још много других писама која истинито откривају издају и зле његове мисли притиву слободе и части црногорске, али што господин конзуљ за различите узорке спомињати не хоће“. Дакле, она што је могло бити главни доказ кривице није изнijето пред суд због разлога који су само конзулу познати!

ОТРОВАН, ЗАДАВЉЕН ИЛИ ЖИВ ЗАЗИДАН?

Оптужени је, према сачуваном записнику, испитиван и осуђен по кратком поступку. На питање како се зове, где је рођен и кршћен, које је вјере и закона и колико година има, Долчија је одговорио:

ИСКРЕНИ РОДОЉУБ КОЈИ ЈЕ 20 ГОДИНА НЕ СЕБИЧНО СЛУЖИО ЦРНОЈ ГОРИ, ФРАНО ДОЛЧИ ОСУЂЕН ЈЕ КАО ИЗДАЈНИК И УМОРЕН СТРАШНОМ СМРЋУ

— Зовем се Франо Долчи, старином сам Херцеговац. Родио сам се и крстио у Дубровнику. Имам 62 године и римског сам закона.

— Због чега си и с каквом намјером дошао у Стјевиће и у Црну Гору? — гласило је друго питање.

— Ради здравља, ни због чега другог — одговорио је Долчи.

— Стојећи у Стјевићима, јеси ли имао с ким какву потајног договора или писања ради издаје народа или господина владике?

— Ни с ким, осим са Стеваном Вучетићем, који ме је молио да ми да 500 цекина, да ми понесе робу, а он да ме чека у Ливорну. Ту је хтио да се смири као трговац, јер му је досадило живјели у Стјевићима.

— Да ли те је неко молио или си својевољно писао генералу Бонапарти?

— Са моје стране ништа нијесам писао сем пјесму. А молио ме Стеван Вучетић да пишемо Бонапарти ради напаља добра. Рекао ми је да је био у Русији и да је видио све, да тамо нема никакве узданице ни за народ ни за владику. Пошао би, каже, било где друго, у Русијуника да, јер је видио да лажу.

— Доби ли какав одговор од Бонапарте?

— Не, никада, кунем се бојом!

— Откуд ти француски пасош?

— Писао сам француским конзулу у Дубровнику ради моје правде и генералу Мирају да ми пошаље пасош, што је и учинио.

— Да ли си имао неку претписку с принцом Карлом и какве си он тајне одговоре добио од њега?

— Писао сам му само једном и послао пјесму. Одговор не добио никад, кунем се богом!

— Какву си тајну претписку водио с каторским гувернером?

— Писао сам му два пута. Једном га молио за неке паре, а други пут да онуди мирно проћем, јер сам видио шта се око мене ради.

Судије су биле забуњене и безволне. На њих је утицала околност што се Петар I није појавио на суђењу, па је Мазуревском пошло за руку да изгласају најтежку ка зму — смрт. Владика је успио да суд смртну казну замисли робијом док од руског цара не стигне наредба за извршење казне, а цару је написао молбу за Долчије во помиловање. Све је, међутим, било узалуд. Након шест мјесеци: Долчи је нађен мртав у тамницама. О његовој смрти кружиле су разне приче: да је отрован, задављен, жив зазидан, да се сам објесио.

Судбина се и са мртвим Владичиним секретаром још једном, посљедњи пут поиграла. Владика је лично замолио каторског бискупу да пошаље у Стјевиће једног католичког свештеника да изврши погребни обред, али је бискуп одбио молбу, изјављујући да се Долчи био отуђио од католичке вјере.

М. Л.

Кутак за разоноду

АНЕГДОТЕ

„РАЗУМИЈЕВАЊЕ“

Врло млад, Јехуди Менухин свирао је у једном монденском салону „Крај церову сонату“ од Бетове на која има многе паузе. Док је музичар „био“ у тајвој паузи, једна дама у стаде и гласно рече:

— Младињу, то није та која страшно — ми вам опростилимо. Свирајте нам нешто што добро знате!

МИСЛИО ЈЕ

Композитор Рубинштајн унајмим на мору учитеља пливања. Послије низа теоретских лекција, музичар ријеши да уђе у воду да би видио шта је научио. Храбро закорачио је у море и почне да то не. Учитељ му прискочи у помоћ, извуче га и упути му прекор:

— Ви, маestro, мислите да је пливање тако једноставно као свирање на клавиру!

ЗАХВАЛИНА

Прије него што је поведен на губилиште, Ана Болена је написала краљу Хенриху Осомом, који ју је осудио на смрт:

„Сире, ви сте одувијек чинили све да ме уздигнете на што већи положај, и ви то и сад чините. Од обичне дјевојке на чинили сте ме графијом, од графице краљицом и сад од краљице — светицом. Ја сам вам на томе необично захвална.“

КОШМАР

— Сваке ноћи имам ужасан кошмар! — жали се пациент психијатру.

— Какав кошмар?

— Сањам да сам ожењен.

— С ким?

— С мојом женом!

САВЈЕТ

— Докторе — јада се дјевојка психијатру — та који је непријатно: често, кад сједим у каницела рији или аутобусу, изненада поцрвеним. Можете ли ми помоћи?

КАЗАЛИ СУ... ЖЕНЕ ВОЛЕ ПОБЈЕДНИКЕ.

ПИТИГРАЛИ: „Жене воле побједнике — због то га тако радо допуштају да их освоје!“

*

ЛУИЋИ ПИРАНДЕЛО: „Ратна тактика жена је таква да, и када се одричу борбе, оне, ипак, побјеђују!“

*

ОСКАР ВАЈЛД: „Жена која признаје своје године у стању је да призна и све остало!“

*

П. ЈУСТИНОВ: „Жена побјеђује својим привидним предавањем!“

*

СЕЛАМА ЛАГЕРЛЕФ: „Кад жена не може да изиђе на крај са својом дјецом, она починje да преваспите мушка!“

*

САГАН: „Жена се осјећа старом тек оног дана када се о њој ништа рјаво не прича!“